

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
управління та адміністрування

Завідувач кафедри  Світлана ОСИПЕНКО
протокол № 1 від 01.09.2025 р.

Назва освітнього компонента <i>(обов'язковий /вибірковий)</i>	Антикризовий менеджмент <i>Обов'язковий</i>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Назва спеціальності	073 Менеджмент
Назва освітньої програми	Менеджмент підприємств і організацій
Рік викладання Семестр	2025-2026 н.р. 7 семестр
Викладач	Намлієва Наталя Василівна, кандидат економічних наук, доцент
Профайл викладача	https://fim.mdpu.org.ua/namliyeva-nataliya-vasylivna/
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	+380674507103 Namliyeva Natalya@msspu.edu.ua Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, WhatsApp, e-mail
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру дистанційних освітніх технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1425

Анотація до освітнього компонента

Обов'язкова дисципліна «Антикризовий менеджмент» спрямована на вивчення теоретичних і практичних засад управління підприємством в умовах кризових явищ та нестабільного зовнішнього середовища, формування системного бачення причин виникнення криз і механізмів їх подолання. Дисципліна розкриває сутність кризових процесів, їх класифікацію, фактори виникнення, а також інструменти діагностики фінансового стану та запобігання кризовим ситуаціям.

Курс охоплює питання стратегічного і тактичного антикризового управління, фінансового оздоровлення підприємства, реструктуризації, управління ризиками, забезпечення платоспроможності та відновлення конкурентоспроможності організації. Особлива увага приділяється розробленню антикризових програм, прийняттю управлінських рішень в умовах невизначеності та мінімізації негативних наслідків криз.

Антикризовий менеджмент орієнтований на підвищення стійкості підприємства, забезпечення його адаптивності до змін ринкового середовища та формування здатності ефективно реагувати на внутрішні й зовнішні виклики.

Навчальний матеріал дисципліни викладається у тематичних модулях, що послідовно розкривають основні аспекти антикризового управління та сучасні підходи до забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою вивчення дисципліни «Антикризовий менеджмент» є формування у здобувачів теоретичних знань і практичних навичок щодо виявлення кризових явищ у діяльності підприємства, розроблення та реалізації управлінських рішень, спрямованих на запобігання кризам, подолання їх наслідків і забезпечення стабільного розвитку організації.

Завданням вивчення дисципліни «Антикризовий менеджмент» є: ознайомлення з теоретичними основами антикризового управління; вивчення причин і видів кризових ситуацій у діяльності підприємства; опанування методів діагностики фінансового стану та виявлення кризових ризиків; аналіз механізмів фінансового оздоровлення та реструктуризації підприємства; дослідження інструментів управління ризиками й антикризового планування; оцінювання ефективності антикризових заходів; вивчення сучасних підходів і стратегій антикризового управління.

Вивчення дисципліни сприяє розвитку системного та аналітичного мислення, формуванню здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення в умовах невизначеності та кризових ситуацій.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК4.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК8.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК11.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК12.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК)

- СК1.** Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання

ПР04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПР06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПР08. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПР12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. вирішення проблем
2. управління часом
3. винахідливість
4. відкритість до критики
5. комунікативні навички

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Практика	Загальна кількість годин
Кількість годин <i>Денна форма</i>	26	26	98	-	150/5 кр
Кількість годин <i>Заочна форма</i>	20	20	110	-	150/5 кр.

Підсумковий контроль – іспит

Політика освітнього компонента

Під час вивчення дисципліни «Антикризовий менеджмент» заохочується активна участь здобувачів у виконанні практично орієнтованих завдань, спрямованих на формування аналітичних і управлінських компетентностей. Це сприяє розвитку навичок діагностики кризових ситуацій, аналізу ризиків, розроблення антикризових заходів та прийняття обґрунтованих управлінських рішень в умовах невизначеності.

Освітній процес ґрунтується на студентоцентрованому підході, що передбачає активну взаємодію викладача і здобувача, розвиток самостійності, критичного мислення та аналітичних здібностей.

Оцінювання результатів навчання здійснюється з урахуванням рівня пізнавальної активності, здатності застосовувати теоретичні знання на практиці та глибини опанування змісту дисципліни.

У процесі засвоєння курсу обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності. Усі виконані роботи мають відображати самостійні управлінські чи аналітичні рішення, авторські висновки та власні ідеї здобувачів. Порухення принципів академічної доброчесності може проявлятися у відсутності посилань на використані джерела, фабрикуванні або підробці даних, списуванні (зокрема із використанням електронних засобів), а також у втручанні в результати роботи інших студентів. Виявлення таких випадків є підставою для незарахування роботи. У разі встановлення факту плагіату здобувач зобов'язаний повторно виконати завдання.

Під час виконання індивідуальних і групових завдань недопустиме порушення академічної доброчесності: використовуючи інтернет-ресурси чи інші джерела інформації, здобувач обов'язково зазначає їх у списку використаних джерел або посиланнями в тексті.

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>. (<https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>)

Результати навчання, здобуті в межах неформальної освіти, можуть бути визнані відповідно до чинного законодавства України та внутрішніх положень закладу вищої освіти.

Під час дії воєнного стану освітній процес здійснюється у синхронному та асинхронному форматах із обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

Структура освітнього компонента

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ЗОЧНА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ									
Тема 1. Поняття антикризового менеджменту на мікро- та макрорівні	2	2	8	12	2	2	10	14	1; 3; 5
Тема 2. Криза на підприємстві.	2	2	10	14	2	2	10	14	2; 3; 5
Тема 3. Вплив зовнішнього середовища на тривалість та конфігурацію ЖЦ підприємства	2	2	10	14	2	2	10	14	1; 3; 5
Тема 4. Місце, роль та особливості кризових явищ у реально існуючих системах	2	2	10	14	2	2	10	14	2; 3; 5
Тема 5. Антикризовий менеджмент підприємства	2	2	10	14	2	2	10	14	2; 3; 5
ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ									
Тема 6. Стратегія і тактика антикризового менеджменту	4	4	10	18	2	2	12	16	1-5
Тема 7. Маркетинг в антикризовому менеджменті	4	4	10	18	2	2	12	16	1-5
Тема 8. Проектний підхід в антикризовому	2	2	10	14	2	2	12	16	2; 3; 5

менеджменті на підприємстві									
Тема 9. Інновації в антикризовому менеджменті	4	4	10	18	2	2	12	16	2; 4; 5
Тема 10. Людський фактор антикризового менеджменту	2	2	10	14	2	2	12	16	1; 3; 5
Усього	26	26	98	150	20	20	110	150	

Програма освітнього компонента

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 1. Поняття антикризового менеджменту на мікро- та макрорівні

Антикризовий менеджмент. Обґрунтування антикризового менеджменту в сучасних умовах. Поняття криз. Типологія криз. Антикризовий менеджмент. Державне антикризове регулювання. Ринкова економіка. Розвиток. Макрокризи і мікрокризи. Криза підприємства. «Людська природа» криз. Антикризовий розвиток.

Тема 2. Криза на підприємстві.

Використання концепції життєвого циклу (ЖЦ) підприємства в побудові системи управління Чинники кризи на підприємстві. Організація. Потенціал розвитку організації. Зовнішні і внутрішні фактори криз. Симптоми. Причини виникнення криз. Розпізнавання криз. Стабільний і квазістабільний стан системи. Сутність концепції ЖЦ систем, що реально існують. Необхідність вивчення та прогнозування взаємовпливу ЖЦ продукції, технології, організаційної форми, підприємства, галузі тощо. ЖЦ конкурентної переваги та її роль у формуванні підприємства. Ідеальний і реальний цикл. Характеристика основних фаз ЖЦ підприємства. Характеристика особливостей прояву основних фаз ЖЦ різних систем, зокрема, підприємств різних типів, комерційних та безприбуткових підприємств, корпорацій, державних та приватних підприємств, організаційних об'єднань тощо. Рушійні сили при управлінні підприємством.

Тема 3. Вплив зовнішнього середовища на тривалість та конфігурацію ЖЦ підприємства

Кризовий стан середовища та його вплив на діяльність підприємства. Необхідність дослідження факторів, що негативно впливають на діяльність організації. Загальна характеристика статистичних та динамічних моделей середовища функціонування підприємства: переваги та обмеження для використання в антикризовому управлінні. Загрози як кризоутворювальні фактори зовнішнього середовища. «Хвильові процеси» у зовнішньому середовищі. Необхідність та можливість прогнозування тривалості та періодичності циклів, джерела інформації та методи розрахунку показників, – згідно з концепціями циклів Н. Кондратьєва, С. Кузнеця, К. Джаглера, Д. Кітчина, Й. Шумпетера, М. К. Хуберта, У. Ростю, Дж. Форрестера, Б. Шипоши тощо. Генезис, механізми протікання, взаємовпливу окремих довго-, середньо- та короткострокових господарських циклів тощо. Характеристика взаємодії «хвильових процесів» та окремих фаз циклів. Відтворювальний та економічний цикли. Фази циклів. Криза як фаза циклу. Зв'язок довгострокових циклів із ЖЦ окремих складових. Окремі фази циклів та їх вплив на конфігурацію ЖЦ підприємств різних типів. Оцінювання можливостей розвитку окремих галузей та підприємств на різних фазах макроекономічних циклів.

Тема 4. Місце, роль та особливості кризових явищ у реально існуючих системах

Види кризових явищ на підприємстві. Багатоваріантність визначення кризових явищ на макро- та мікрорівнях в економіці. Типологія кризових явищ, причин та наслідків їх виникнення: збій, кризова ситуація, локальна криза, системна криза, стратегічна криза, катастрофа. Сутність, загальні та особливі характеристики кризових явищ. Характеристика криз в організації. Виникнення кризових ситуацій та локальних криз. Поняття нормальної та кризової ситуації. Розвиток кризової ситуації та формування локальної кризи. Механізми взаємозв'язку кризових

явищ під час формування системної кризи системи, що реально існує. «Нормальний» стан підприємства. Принципова схема взаємозв'язку кризових явищ у формуванні стратегічної кризи підприємства. Роль кризи зростання та кризи занепаду як рушіїв розвитку або занепаду системи. Механізми визначення та прогнозування типу, глибини та наслідків розвитку кризових явищ на підприємстві. Фактори ризику. Ризику як об'єкти антикризового управління. Концепція управління ризиками.

Тема 5. Антикризовий менеджмент підприємства

Загальна характеристика антикризового менеджменту підприємством. Основні підходи до подолання кризових явищ на підприємстві. Типи антикризової реакції та антикризовий менеджмент (реактивний, активний, плановий). Характеристика основних етапів антикризового менеджменту: діяльність по запобіганню кризи (вплив на збої та кризові ситуації), управління в умовах кризи (вплив на окремі локальні та системні кризи), діяльність по виводу підприємства з кризи (досягнення стабілізації та перехід до зростання). «Оперативна» та «стратегічна» складова антикризового управління підприємством. Цілі та задачі підприємства в умовах подолання кризи в антикризовому управлінні підприємством. Сутність та зміст наступальної та оборонної тактики, типових оперативних (фінансових та організаційних) заходів щодо впливу на розвиток кризових явищ на підприємстві. Часові характеристики та черговість впровадження оперативних заходів. Форма представлення оперативних заходів, фінансове та організаційне забезпечення їх впровадження. Зміст, перелік та порядок здійснення основних заходів щодо стабілізації діяльності кризового підприємства, характеристики організаційно-економічного механізму забезпечення стабілізації роботи підприємства та переходу його до режиму «нормального функціонування». Концепція та методи подолання стратегічної кризи підприємства. «Стратегічний набір» кризового підприємства, як результат акумуляції заходів по запобіганню (подоланню) локальних криз: механізм узгодження, визначення необхідних витрат часу та грошей, оцінка ризиків. Формування стратегічної антикризової програми та забезпечення її виконання. Плани санації та реструктуризації, як антикризові плани.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 6. Стратегія і тактика антикризового менеджменту

Стратегія антикризового менеджменту. Форми господарювання в умовах конкуренції. Поняття адаптації до змін. Фактори кризи. Внутрішні фактори кризи. Розробка антикризової стратегії. Усунення причин кризи. Аналіз макросередовища. Аналіз конкурентного середовища. Сценарії тенденцій у майбутньому. SWOT. Зовнішнє середовище. Ефективність поточної стратегії. Сила і слабкість. Конкурентоспроможність цін і витрат підприємства. Оцінка міцності конкурентної позиції підприємства.

Тема 7. Маркетинг в антикризовому менеджменті

Дослідження ринку. Маркетингова інформація. Формування попиту. Відбір цільових ринків. Маркетингові комунікації. Розробка маркетингового комплексу. Розробка маркетингової стратегії для виходу з кризи на різних етапах ЖЦ. Функція маркетингу у забезпеченні антикризового менеджменту. Застосування SMM в антикризовому управлінні на різних етапах ЖЦ.

Тема 8. Проектний підхід в антикризовому менеджменті на підприємстві

Проект. Антикризовий проект. Проектний підхід в антикризовому менеджменті. Специфічні характеристики проекту. Програма. Портфель проектів. Цикл управління проектами.

Тема 9. Інновації в антикризовому менеджменті

Інновації в антикризовому управлінні. Інновації як чинник кризи. Критерії оцінки інноваційних програм. Розвиток як набуття нової якості. Інноваційна криза. Принципи виходу з інноваційної кризи. Інноваційна мета. Інноваційна стратегія. Адаптивна стратегія. Стратегія нововведень. Поняття креативності. Структурна криза. Інноваційна політика. Інноваційна інфраструктура. Інноваційні проекти на підприємстві.

Тема 10. Людський фактор антикризового менеджменту

Сутність та місце кризи управління персоналом в організації. Роль і місце персоналу у формуванні, ідентифікації та подоланні кризових явищ взагалі. Місце кризи персоналу у ланцюгу кризових явищ на підприємстві. Симптоми, причини та механізм формування кризи управління персоналом. Взаємозв'язок конфліктів та системної кризи підприємства; «людська складова» у перетворенні кризових ситуацій у локальні кризи відповідних підсистем, а останніх – у системну стратегічну кризу підприємства. Характеристика типових реакцій персоналу на розвиток кризових явищ («шок», «відкат-назад», «визнання кризи», «робота по подоланню кризи»). Запобігання, ідентифікація та подолання кризи управління персоналом. Оцінка кадрового потенціалу, його відповідності новим умовам господарювання: методи, технологія, основні показники. Основні типи кризи управління персоналом. Підготовка спеціалістів з антикризового управління та формування «поведінки» персоналу певного типу в організації. Необхідність підготовки фахівців з антикризового управління (санаторів, ліквідаторів, кризових управляючих), характеристики анти- кризових керівників, особливості підбору та навчання персоналу для підсистем антикризового управління. Методи формування організаційної поведінки персоналу з антикризовою складовою. Мотивація ефективної поведінки в умовах кризи. Стратегії нагромадження людського капіталу, як антикризова стратегія. Механізми конфліктології в антикризовому управлінні. Причини конфліктів. Антикризове управління конфліктами.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1	Окреслити проблемні аспекти виникнення кризових ситуацій у діяльності підприємств різних сфер та визначити їхній вплив на фінансову стійкість, ефективність і конкурентоспроможність підприємства.
2	Підготувати тези доповіді щодо сучасних підходів, методів або інструментів антикризового управління (діагностика криз, управління ризиками, фінансове оздоровлення, реструктуризація тощо).
3	Підготувати проєкт або відеопрезентацію, присвячену сучасним практикам антикризового менеджменту: аналізу кризових факторів, розробці антикризових стратегій і заходів стабілізації діяльності підприємства.
4	За обраною темою розробити схеми або таблиці, що відображають сутність антикризового управління: етапи розвитку кризи, модель антикризового менеджменту, класифікацію ризиків або систему антикризових заходів.

Схема курсу (теми для самостійного опрацювання)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 1. Поняття антикризового менеджменту на мікро- та макрорівні	1. Порівняти підходи до антикризового управління на рівні підприємства та держави. 2. Проаналізувати вплив глобальних криз на діяльність окремих підприємств.
Тема 2. Криза на підприємстві.	1. Визначити ранні ознаки наближення кризового стану підприємства. 2. Проаналізувати приклади успішного подолання кризових ситуацій у бізнесі.
Тема 3. Вплив зовнішнього середовища на тривалість та конфігурацію ЖЦ підприємства	1. Оцінити вплив економічної нестабільності на життєвий цикл підприємства. 2. Проаналізувати роль технологічних змін у трансформації етапів розвитку підприємства.
Тема 4. Місце, роль та особливості кризових явищ у реально існуючих системах	1. Дослідити взаємозв'язок між кризами різних рівнів (економічними, соціальними, організаційними).

	2. Проаналізувати позитивні наслідки криз для розвитку підприємства.
Тема 5. Антикризовий менеджмент підприємства	1. Оцінити ефективність різних моделей антикризового управління. 2. Проаналізувати роль системи раннього попередження криз на підприємстві.
Тема 6. Стратегія і тактика антикризового менеджменту	1. Порівняти стратегічні та оперативні антикризові рішення в управлінні підприємством. 2. Обґрунтувати вибір антикризової стратегії залежно від стадії розвитку кризи.
Тема 7. Маркетинг в антикризовому менеджменті	1. Проаналізувати зміну поведінки споживачів у кризових умовах. 2. Оцінити роль маркетингових комунікацій у відновленні позицій підприємства.
Тема 8. Проектний підхід в антикризовому менеджменті на підприємстві	1. Визначити переваги використання проектного підходу під час реалізації антикризових заходів. 2. Проаналізувати ризики управління антикризовими проектами.
Тема 9. Інновації в антикризовому менеджменті	1. Оцінити роль інновацій у подоланні кризових явищ на підприємстві. 2. Проаналізувати приклади інноваційних рішень, що сприяли виходу підприємств із кризи.
Тема 10. Людський фактор антикризового менеджменту	1. Проаналізувати вплив стилю керівництва на ефективність антикризових заходів. 2. Оцінити роль мотивації персоналу в умовах кризових змін.

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
ПР04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.	Методи навчання: кейс-метод (аналіз управлінських ситуацій); розв'язання ситуаційних і практичних завдань; моделювання управлінських рішень; робота в малих групах; дискусії та обговорення проблемних ситуацій.	Поточний контроль: усне опитування з певної проблеми, тестовий контроль, захист презентацій, самоконтроль Підсумковий контроль: залік.
ПР06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	Методи навчання: практичні заняття з аналізу даних і розрахунку показників; виконання аналітичних і розрахункових завдань; робота з інформаційними джерелами та статистичними матеріалами; підготовка аналітичних звітів; самостійна робота з економічною інформацією.	Поточний контроль: усне опитування з певної проблеми, тестовий контроль, захист презентацій, самоконтроль Підсумковий контроль: залік.
ПР08. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.	Методи навчання: лекції з елементами проблемного викладу; аналіз практичних прикладів діяльності підприємств; ділові та рольові ігри; розробка управлінських рішень у практичних завданнях; виконання групових проєктів.	Поточний контроль: усне опитування з певної проблеми, тестовий контроль, захист презентацій, самоконтроль Підсумковий контроль: залік.
ПР12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки	Методи навчання: аналіз реальних управлінських ситуацій; обговорення соціально-економічних наслідків	Поточний контроль: усне опитування з певної проблеми, тестовий контроль,

функціонування організації.	управлінських рішень; підготовка аналітичних доповідей та есе; дискусії щодо правових аспектів діяльності організацій; порівняльний аналіз управлінських підходів.	захист презентацій, самоконтроль Підсумковий контроль: залік.
-----------------------------	--	---

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі заліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ ОК) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань (залік (З)/екзамен (Е)).

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента			
Види навчальної діяльності здобувача, які підлягають оцінюванню		Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	Змістовий модуль 2. ЗМІСТ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):		
	Практико-орієнтовані завдання	10	10
	Тестування	5	5
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
Окреслити проблемні аспекти виникнення кризових ситуацій у діяльності підприємств різних сфер та визначити їхній вплив на фінансову стійкість, ефективність і конкурентоспроможність підприємства.	10		

Підготувати тези доповіді щодо сучасних підходів, методів або інструментів антикризового управління (діагностика криз, управління ризиками, фінансове оздоровлення, реструктуризація тощо).	10
Підготувати проєкт або відеопрезентацію, присвячену сучасним практикам антикризового менеджменту: аналізу кризових факторів, розробці антикризових стратегій і заходів стабілізації діяльності підприємства.	5
За обраною темою розробити схеми або таблиці, що відображають сутність антикризового управління: етапи розвитку кризи, модель антикризового менеджменту, класифікацію ризиків або систему антикризових заходів.	5
Підсумковий контроль: іспит (максимальний бал – 40)	40
Загальний бал (максимальний бал – 100)	100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Проєкти/відео-презентації щодо виникнення кризових ситуацій у діяльності підприємств, розробка схем і таблиць	5 балів: <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання (розрахунок показників, ситуаційні завдання, ідентифікація	10 балів: <ul style="list-style-type: none"> – 9-10 балів – завдання виконане самостійно, добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню, розраховує показники для обґрунтування управлінських рішень. – Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно

<p>і вирішення проблем тощо)</p> <p>Самостійна робота практичного спрямування</p>	<p>формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 7-8 балів – завдання виконані повністю, без допомоги викладача, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 5-6 Завдання виконане після консультації з викладачем і неповністю. В ході виконання завдання застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з декількох джерел. Має фрагментарні навички роботи з підручником, науковими джерелами. Може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати його, але непослідовний у своїх висновках. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну. – 3-4 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. – Здобувач віддає перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. – 1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. – Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. – 0 балів – відповідь відсутня
---	---

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті *Антикризовий менеджмент* іспит, на його складання надається 40 балів. Залікова робота включає 1 теоретичне питання (10 балів), практичне завдання (10 балів) та 20 тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
<p>Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер,</p>	відмінно	9-10	36-40

позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.			
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку

90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Основна:

1. Лігоненко Л. О. Антикризисное управління підприємством : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 412 с.
2. Василенко В. О. Антикризисное управління підприємством : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 504 с.
3. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2018. 412 с.
4. Бланк І. О. Управління фінансовою санацією підприємства : навч. посіб. Київ : Ніка-Центр, 2019. 496 с.
5. Череп А. В. Антикризисное управління підприємством : навч. посіб. Київ : Кондор, 2021. 380 с.

Допоміжна:

6. Шершньова З. Є. Стратегічне управління підприємством : підручник. Київ : КНЕУ, 2018. 699 с.
7. Поддєрьогін А. М. (ред.). Фінанси підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2019. 552 с.
8. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор, 2020. 378 с.
9. Ілляшенко С. М. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2020. 324 с.
10. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Знання, 2018. 654 с.
11. Федоренко В. Г. Менеджмент організацій : навч. посіб. Київ : Алерта, 2020. 392 с.
12. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2019. 352 с.

Електронні ресурси:

13. Законодавство України : офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).
14. Міністерство економіки України : офіційний сайт. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).
15. Державна служба статистики України : офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).
16. Національний банк України : офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).
17. Фонд державного майна України : офіційний сайт. URL: <https://www.spfu.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).
18. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : електронний ресурс. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).
19. Репозитарій навчальних матеріалів закладів вищої освіти України. URL: <https://elar.kpi.ua> (дата звернення: 15.12.2024).

Повний список основної і додаткової літератури можна отримати у викладача або на сторінці дистанційної освіти <https://v.gd/Wxvnrwy>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Намлієва Н.В. Роль комунікацій в закладі вищої освіти. Сучасні технології управління соціально-економічним розвитком України в умовах глобальних викликів сьогодення: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 21-22 листопада 2024 року, м. Запоріжжя. 2024. 226-228 с
2. Намлієва Н. В. Інноваційне зростання підприємництва в контексті післявоєнного економічного відновлення. Стратегічні орієнтири приєднання України до ЄС: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 21 березня 2025 р.). Львів-Торунь : Liha-Press, 2025. 111-116 с.
3. Намлієва Н. В. Цифрова трансформація – ефективний засіб для переорієнтації та конкурентоспроможності підприємства. The 10th International scientific and practical conference “Scientific research: modern challenges and future prospects” (May 12-14, 2025) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2025. 433-441 p.
4. Natalia Namliieva. Digital technologies as an important factor of the economic development of Ukraine. International Scientific Conference Reforming and Stabilising a Market Economy: Current Challenges : Conference Proceedings (April 4-5, 2025. Kielce, Poland). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 124 pages (38-42).
5. Намлієва Н. В. Цифрові технології в економічному розвитку України. Global Trends in the Development of Information Technology and Science: Collection of Scientific Papers «International Scientific Unity» with Proceedings of the 1 International Scientific and Practical Conference. January 8-10, 2025. Stockholm, Sweden. 45-48 p.
6. Намлієва Н. В. Підвищення ефективності комунікацій в закладі вищої освіти. Освітній процес сьогодення: досягнення, виклики, перспективи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2025 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, О. Я. Колодійчук, Г. Р. Корицька, О. Р. Олексюк, Ю. М. Починок, В. Я. Гайда, І.І. Подлесна. Тернопіль, 2025. 331-333 с.